

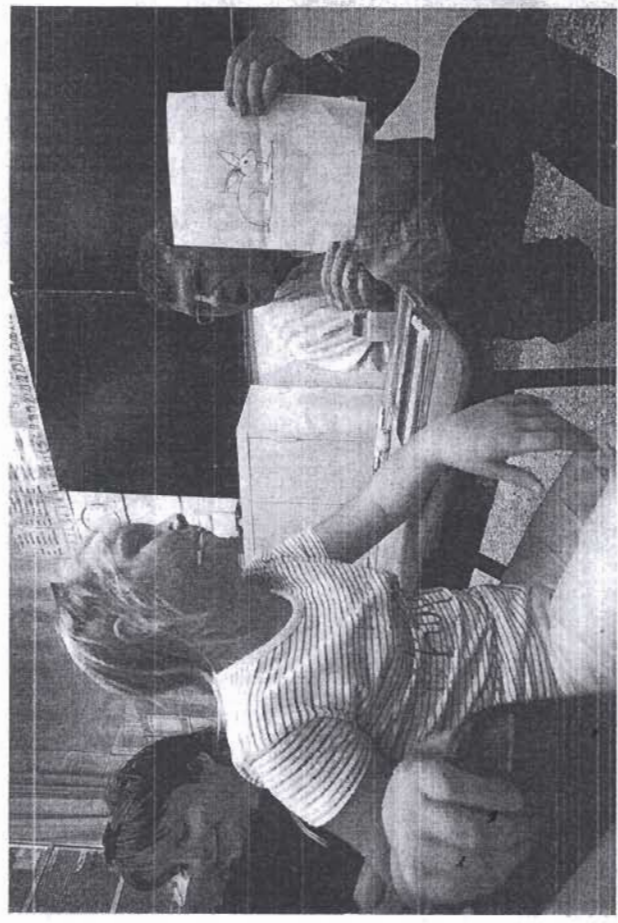
Kinderen uit Frans-Vlaanderen krijgen les in het West-Vlaams

# 'Et keun ès hroewn'\*

\*Het konijn is groen

Wat in Vlaanderen ondenkbaar is, gebeurt sinds deze week in Frankrijk: het West-Vlaams wordt er onderwezen in de lagere school. De Morgen trok naar het Frans-Vlaamse Noordpeene voor de eerste les. Tès stief wel!

DOOR KRIS HENDRICKX / FOTO JONAS LAMPENS



■ Leraar Frédéric Devos brengt zijn leerlingen in het schoolje van Noordpeene het West-Vlaamse woord keun bij.

"*Tès stief wel!*" (Vertaald: "Het konijn is groen. Samen nul"). De zestien kinderen in de klas van Frédéric Devos herhalen in koor. "Tès stief wel! (het is heel goed)", oordeelt de leraar.

We bevinden ons in de eerste les Vlaamsch in het Franse Noordpeene, een idyllisch dorpje op 25 kilometer van de Belgische grens. Onderwerp van de dag zijn de kleuren. *Hries, rowet, blauw, hroewn, heif, bruuin, peesjfel of wèt*, voor de acht tot elfjarige in de klas zullen de *kolleuren* binnenkort geen geheimen meer hebben. Voor de West-Vlaamsonkundigen: grijs, rood, blauw, groen, geel, bruin, paars en wit.

Terwijl de leerkracht enkele kinderen individueel laat naspreken, luisteren de anderen onwillekeurig mee. Lerens is spannend, zeker als je straks kunt uitpakken met nieuwe woordenschat bij de familie. Op de vraag wie ouders of grootouders heeft die nog Vlaams spreken, gaat de helft van de kinderhanden de lucht in. De achtjarige Caroline vertelt dat haar moeder straks samen met met haar huiswerk wil maken, "om bij te leren".

De klas van meester Devos is vandaag niet alleen met kinderen gevuld. De burgemeester, de directeur, de voormalige directeur, allemaal willen ze het historische moment voor geen geld missen. Voor het eerst sinds de jaren tachtig wordt hier immers *flamand* onderwezen in de lagere school. Geen vrijblijvend cursusje na de lesuren, maar twee keer per week in het reguliere lesrooster.

Samen met de dorpen Volckertinkhove en Wormhout is Noordpeene een van de drie proeolocaties die drie jaar lang West-Vlaams mogen onderwijzen, met de zegen van het Franse ministerie van Onderwijs. Na de drie jaar volgt de initiële afnemers het experiment, graag uitgebreiden. "Het uiteindelijke doel? We willen dat het Vlaams onderwezen wordt van de lagere school tot op de universiteit", legt Jean-Pierre Couché, voorzitter van het Instituut de la Langue Régionale Flamande uit. "Het Vlaams moet uitgeroepen tot een echte tweede taal naast het Frans."

Het Instituut van Couché, ook wel *Akademie voor Nuuze Vlaamsche Tale* genaamd, is de drijvende kracht achter de introductie van het West-Vlaams in het basisonderwijs. In samenwerking met linguïsten ontwikkelde de Akademie ook een geschreven standaard voor het West-Vlaams. "Natuurlijk zullen de kinderen ook leren schrijven", zegt Couché. "Dat is toch zo in elite talles!"

**Een 'bloksche' rond de hals**  
De locatie van de eerste les kon niet symbolischer gekozen worden. Het *maison de la bataille* pal naast de school herinnert aan de derde slag bij Kassel die hier werd uitgevochten in 1677. Het is na de veldslag tussen de Nederlandse troepen van Willem III en het leger van de Franse Zonnekoning dat Frans-Vlaanderen Frans werd om het tot vandaag te blijven. Had Willem het die dag wat slimmer aan boord gelegd, dan reik-

**INSTITUUT DE LA LANGUE RÉGIONALE FLAMANDE**  
**Het uiteindelijke doel? We willen dat het Vlaams onderwezen wordt van de lagere school tot op de universiteit**

te Vlaanderen vandaag misschien tot voorbij Boulogne (Bolen). Ruim drie eeuwen Frans bewind konden niet veranderen dat vandaag zo'n 60.000 vooral oudere Frans-Vlaamingen hun streektaal nog machtig zijn, vooral in landelijke gebieden in de buurt van de grens. "Vanaf de jaren vijftig hebben ouders de taal niet meer doorgegeven aan hun kinderen", weet Couché. "Dat heeft met de opkomst van de massamedia te maken, maar eveneens met het strenge verbod om op school Vlaams te spreken."  
Leerkracht Frédéric Devos laat een auditfragment horen waarin een oudere man getuigt over het *bloksche*, een blok dat

leerlingen rond de nek kregen als ze betrappt werden op Vlaams praten. Om van het blok af te raken volstond het om... Een klasgenoot te verkleiden. Geluidsfragmenten zijn te raadplegen op Devos website <http://grammaire-flamandefreesf.fr>.

De weinige min-vijftigers die vandaag nog *flamand* spreken, zijn in de regel met hun grootouders opgegroeid. Het is meteen de verklaring waarom de veertiger Frédéric Devos de taal - zeg nooit dialect in het bijzijn van een activist voor het Vlaams - en spreekt. "Naast mijn grootouders was er de slagerij van mijn vader", vertelt Devos. "Als kind ging ik vles rondbrengen en kwam ik met veel Vlaamstalige klanten in contact. *E blyfe kèp, een beetje schoepvlesch*, weet u wel."

Met de lessen Vlaams hoopt het instituut de streektaal nieuw leven in te blazen. Couché benadrukt dat de lessen maar één middel zijn om dat doel te bereiken. "Ook het aantal volwassenen dat les volgt stijgt. En met de lokale autoriteiten werken we aan een akkoord om openbare bordes tweetalig te maken."

### Taalunie is boos

Het kan vreemd klinken, maar het Frans-Vlaamse initiatief kan niet meteen op sympathie rekenen bij de Vlaamse

overheid. Zowel de Akademie voor Nuuze Vlaamsche Tale als de lokale onderwijsinspectie betreuren het lobbywerk van de taalunie én de Vlaamse regering tegen West-Vlaams in het basisonderwijs. Bij de taalunie was gisteren niemand bereikbaar voor commentaar. "Vlaanderen en de taalunie zijn bang dat we een dialect zullen promoten en willen vooral dat in Noord-Frankrijk Nederlands wordt geleerd", legt Couché uit. "Wij vinden dat een absurde redeneer. De mensen hier hebben immers geen enkele band met het Nederlands, wel met het Vlaams van hun ouders of grootouders."

Ook het argument dat Standaardnederlands veel nuttiger zou zijn om werk te vinden in Vlaanderen vinden vertedigers van het Vlaams non-sens. "Over de grens wordt nog altijd veel meer West-Vlaams dan Nederlands gesproken", legt onderwijsinspecteur Joël Sansen uit, die de lessen in het Vlaams voor het onderwijsministerie coördineert. "Als mensen hier Nederlands leren en dat in Poperinge uitproberen, levert dat vooral een meewarig glimlachje op." Jean-Paul Couché is ervan overtuigd dat de lessen West-Vlaams juist een brug kunnen zijn naar het Nederlands. "Via het Vlaams kunnen mensen gefitresseerd raken in die verwarde grote taal die het Nederlands is."